Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN TEASTAS SÓISEARACH 2010

SCÉIM MHARCÁLA

GAEILGE

ARDLEIBHÉAL

TREORACHA GINEARÁLTA

1. Le linn na marcála ní mór chloí go dlúth leis an Scéim seo, le cibé leasuithe a dhéanfar uirthi ag an gComhdháil Mharcála, agus le cibé treoracha eile a thabharfar ag an gComhdháil nó ina dhiaidh sin.

2. **Ní mór don Scrúdaitheoir an mharcáil ar na freagarleabhair a dhéanamh i ndúch dearg. Ní mór botúin a mharcáil (níl ceartú i gceist) trí líne dhearg a tharraingt fúthu.**

3. Ní mór na marcanna a bhronntar ar fhoranna éagsúla na gceisteanna agus na bhfocheisteanna (de réir mar a áireofar ag an gComhdháil iad) a thaispeáint go soiléir sna hionaid chuí ar na freagarleabhair.

4. Ní ceart don Scrúdaitheoir aon rud a scríobh i gcorp an fhreagarleabhair ach amháin marcanna, comharthaí, ticeanna, línte.

5. Dírítear aird an Scrúdaitheora ar a bhfuil i gceist sna treoracha ar **leathanaigh 7- 8** den cháipéis seo maidir le hiarrthóirí a bhfuil oiriúntas réasúnta ceadaithe dóibh.

CLUASTUISCINT	**(40 marc)**
N.B. Ní mór na freagraí ar fad a scríobh i nGaeilge ach **amháin** nuair nach gá sin.	

Treoracha

1. Más léir go bhfuil an freagra ag teacht leis an rud a chuala an t-iarrthóir agus go bhfuil iarracht mhacánta déanta ag an iarrthóir an focal/ na focail a litriú go cruinn d'réir na foghraíochta, glac leis mar fhreagra**.**

(200 marc)

ROINN I **AN TRIAIL CHLUASTUISCEANA** **40 MARC**

N.B. Ní mór na freagraí ar fad a scríobh as Gaeilge ach **amháin** sna cásanna nach bhfuil gá leis.

Cuid A (18 marc)

Naoi mír eolais á lorg, dhá mharc an ceann.

2 mharc x 9 = 18 marc.

Cuid B (10 marc)

Cúig mhír eolais á lorg, dhá mharc an ceann.

2 mharc x 5 = 10 marc.

Cuid C (12 mharc)

Sé mhír eolais, dhá mharc an ceann.

2 mharc x 6 = 12 mharc.

Maidir le heaspa cruinnis, ráitis nach abairtí i gceart iad (nuair a bhíonn a leithéidí á n-éileamh), fíor-dhrochlitriú, 7rl., is féidir uasmhéid 2 mharc a bhaint den iomlán a ghnóthaigh an t-iarrthóir (as 40 marc) ag an deireadh.

ROINN II **LÉAMHTHUISCINT** **40 MARC**

Ceist 1 (40 marc)

Freagair A ***agus*** B anseo.

A. (20 marc)

Tá cúig cheist, (i) – (v) le freagairt.
Tá **dhá** fhocheist (a) agus (b), le freagairt i gcás ceiste (i): (a) 2 (b) 1+1 = 4 mharc.
Tá **dhá** fhocheist (a) agus (b), le freagairt i gcás ceiste (ii): (a) 2 (b) 2 = 4 mharc.
Tá **dhá** mhír eolais á lorg i gcás ceiste (iii): 2+2 = 4 mharc.
Tá **dhá** fhocheist (a) agus (b), le freagairt i gcás ceiste (iv): (a) 2 (b) 1+1 = 4 mharc.
Tá **dhá** fhocheist (a) agus (b), le freagairt i gcás ceiste (v): (a) 2 (b) 1+1 = 4 mharc.

4 mharc x 5 = 20 marc

B. (20 marc)

Tá cúig cheist, (i) – (v) le freagairt.
Tá **dhá** mhír eolais á lorg i gcás ceiste (i): 2+2 = 4 mharc.
Tá **dhá** fhocheist (a) agus (b), le freagairt i gcás na gceisteanna (ii) agus (iii): (a) 2 (b) 2 = 4 x 2 = 8 marc.
Tá freagra ceart **amháin** ar cheisteanna (iv) agus (v); 4 x 2 = 8 marc.

N.B. Is féidir uasmhéid 4 mharc a bhaint den iomlán ag an deireadh i ngeall ar easpa cúraim i láimhseáil na teanga.

ROINN III	TRIALACHA TEANGA COMHTHÉACSÚLA	20 MARC

Ceist 2 (20 marc)

Freagair A ***nó*** B anseo.

A. (20 marc)

Tá **cúig** mhír eolais á lorg anseo.
Ná cuirtear an chéad abairt san áireamh.
Bronntar **dhá** mharc ar gach mír eolais atá ceart.
Má tá dhá chuid sa bhfreagra ceart, m.sh. **go ➔ gur + scríobh** bronntar **1 + 1** ar an bhfreagra ceart.
2 mharc x 5 = 10 marc.

B. (20 marc)

Tá **cúig** mhír eolais á lorg anseo.
Ná cuirtear an chéad abairt san áireamh.
Bronntar **dhá mharc** ar gach mír eolais atá ceart.
Má tá dhá chuid sa bhfreagra ceart, m.sh. **naoi déag / ochtó** bronntar **1 + 1** ar an bhfreagra ceart.
2 mharc x 5 = 10 marc.

ROINN IV	CEAPADÓIREACHT	50 MARC

Ceist 4. (50 marc)

Ní gá níos mó ná **leathanach go leith** a scríobh.

Ábhar: 10 marc. **Gaeilge**: 40 marc. 10 + 40 = 50 marc.

An dáileadh céanna marcanna atá i gceist i ngach rogha in **A, B, C** agus **D**.

Nóta: I gcás **Roinn IV** thuas bheifí ag súil le coibhneas áirithe idir na marcanna d'ionramháil an ábhair agus na marcanna don chumas Gaeilge.

PÁIPÉAR II (S8) (90 marc)

ROINN I	PRÓS LITEARTHA	30 MARC

Ceist 1. (15 mharc)

Tá trí cheist le freagairt agus iad ar cómharc.

- **Tuiscint**: 4 mharc (2 + 2) x 3 = 12 mharc.

Buntuiscint: (i) (ii) agus (iii) = 2 + 2 x 3 = iomlán (4 x 3 = 12 mharc)
Léirthuiscint: (i), (ii) agus (iii) = 2 + 2 x 3 = iomlán (4 x 3 = 12 mharc)

- **Tuiscint**: (4 x 3) + **Gaeilge 3 mharc** = 15 mharc.

Ceist 2. (15 mharc)

A (i) *agus* **B (i)**

Teideal an tsaothair = 1 mharc.
Ainm an údair = 1 mharc.

A (ii) *agus* **B (ii)** **Ábhar**: 5 mharc **Gaeilge**: 8 marc.

A *nó* **B**: 1 + 1 + 5 + 8 = 15 mharc.

ROINN II	FILÍOCHT	30 MARC

Ceist 3. (15 mharc)

Tá trí cheist le freagairt agus iad ar cómharc.

- **Tuiscint**: 4 mharc (4 x 3) = 12 mharc.

Buntuiscint: (i) (ii) agus (iii) = 2 + 2 x 3 = iomlán (4 x 3 = 12 mharc).

Léirthuiscint: (i) = 4 mharc
(ii) agus (iii) = 2 + 2 x 2 = (8 mharc).
(i), (ii) agus (iii) = iomlán (12 mharc).

- **Tuiscint**: (4 x 3) + **Gaeilge 3 mharc** = 15 mharc.

Ceist 4. (15 mharc)

A (i) *agus* **B (i)**

Teideal an dáin = 1 mharc.
Ainm an fhile = 1 mharc.

A (ii) *agus* **B (ii)**

- **Ábhar**: 5 mharc.

- **Gaeilge**: 8 marc.

A *nó* **B** : 1 + 1 + 5 + 8 = 15 mharc.

Ceist 5

Tá **A, B** agus **C** ar cómharc.

- **Foirmlí**: 3 mharc.
- **Ábhar:** 10 marc.
- **Gaeilge**: 17 marc.

3+10 + 17 = 30 marc.

Treoracha maidir le dáileadh marcanna:

1. **Na Foirmlí Ceiliúrtha:**

	Seoladh:	1 mharc.
	Beannú:	1 mharc.
	Críoch:	1 mharc.

2. Tabhair faoi deara go bhfuil cúig thasc le comhlíonadh i ngach cás. Léigh an litir ó thús deireadh agus breac síos P1, P2, P3, P4, P5 ar an litir féin ag freagairt do na tascanna éagsúla atá le comhlíonadh. Is mar seo a dhéantar an mharcáil ansin:

3.

	Eolas	**Gaeilge**
Na cúig thasc comhlíonta	Marc **as** 10.	Marc **as** 17.
Ceithre thasc comhlíonta	Marc **as** 8.	Marc **as** 14.
Trí thasc comhlíonta	Marc **as** 6.	Marc **as** 11.
Dhá thasc comhlíonta	Marc **as** 4.	Marc **as** 8.
Tasc amháin comhlíonta	Marc **as** 2.	Marc **as** 5.

4. Litreacha neamhfhoirmeálata is ea **A** agus **B**. [Beannú; Críoch]

Litir fhoirmeálta is ea **C**. [Beannú; Críoch]

OIRIÚNTAS RÉASÚNTA

Tá roinnt leasuithe ar an Scéim Mharcála le cur i bhfeidhm i gcás iarrthóirí a bhfuil socruithe speisialta, i gcás na marcála, faofa ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit dóibh. Iarrtar ort na hiarrthóirí seo a mharcáil sa ghnáthshlí, d'réir na scéime marcála, agus na leasuithe seo a leanas a chur i bhfeidhm ansin. Ní mór na leasuithe a thaispeáint ar fhreagarleabhair na n-iarrthóirí. Baineann an t-oiriúntas seo le litriú agus le cruinneas gramadaí sna ceisteanna a bhfuil marcanna ar leith ag dul do na nithe sin.

PÁIPÉAR 1 (S7)

ROINN I	CLUASTUISCINT	40 MARC

Treoir: Ná baintear aon mharc d'aon iarrthóir i ngeall ar easpa cruinnis, 7rl faoi mar atá treoraithe ar lch 3 den scéim mharcála seo.

ROINN II	LÉAMHTHUISCINT	40 MARC

Ceist 1 + Ceist 2 (20+20)

Treoir: Ná baintear aon mharc (as an uasmhéid 3 mharc is féidir a bhaint) "i ngeall ar easpa cúraim i láimhseáil na teanga", faoi mar atá treoraithe ar lch 3 den scéim mharcála seo.

ROINN III	TRIALACHA TEANGA COMHTHÉACSÚLA	20 MARC

Ceist 2 (20 marc)

Treoir: Glactar le leis an bhfreagra chomh fada agus atá comhréir na habairte agus an fhoghraíocht i gceart.

ROINN IV	CEAPADÓIREACHT	50 MARC

Ceist 3 (50 marc)

Ábhar: 10 marc. **Gaeilge**: 40 marc. 10 + 40 = 50 marc.

Treoir: An marc a ghnóthaigh an t-iarrthóir don Ghaeilge a mhéadú mar seo a leanas:

10 – 14: + **1**. 15 – 24: + **2**. 25 – 34: + **3**.

35 – 36: + **4**. 37, 38, 39 > **40**.

PÁIPÉAR II (S8)

ROINN I	**PRÓS LITEARTHA**	**30 MARC**

Ceist 1.

Trí cheist: **Tuiscint:** 4 mharc.
Gaeilge: 1 mharc.

Treoir: Tugtar an marc don Ghaeilge d'aon iarrthóir a ghnóthaigh marc ar Thuiscint.

Ceist 2.

Gaeilge: 8 marc.

Treoir: An marc a ghnóthaigh an t-iarrthóir don Ghaeilge a mhéadú mar seo a leanas:

2 – 4: + 1. 5 – 6: + 2. 7 > 8.

ROINN II	**FILÍOCHT**	**30 MARC**

Ceist 3.

Trí cheist: **Tuiscint:** 4 mharc.
Gaeilge: 1 mharc.

Treoir: Tugtar an marc don Ghaeilge d'aon iarrthóir a ghnóthaigh marc ar Thuiscint.

Ceist 4.

Gaeilge: 8 marc.

Treoir: An marc a ghnóthaigh an t-iarrthóir don Ghaeilge a mhéadú mar seo a leanas:

2 – 4: **+ 1**. 5 – 6: **+ 2**. 7 > **8**.

ROINN II I	**LITIR**	**30 MARC**

Ceist 5.

Gaeilge: 17 marc.

Treoir: An marc a ghnóthaigh an t-iarrthóir don Ghaeilge a mhéadú mar seo a leanas:

4 – 7: **+ 1.** 8 – 11: **+ 2**. 12 – 14: **+ 3**. 15, 16 > **17**.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2010

GAEILGE – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR I

ROINN I	CLUASTUISCINT	40 MARC

N.B. NÍ MÓR NA FREAGRAÍ AR FAD A SCRÍOBH AS GAEILGE.

CUID A (18 marc)

1. AN CHÉAD CHAINTEOIR

Ainm	***Nuala Ní Fhlatharta***	
Cad as do Nuala?	• Ros Muc, Conamara, Co. na Gaillimhe. • Ros Muc.	**2 mharc**
Cén scoil a bhfuil Nuala ag freastal uirthi?	• Scoil an Phiarsaigh.	**2 mharc**
Luaigh **dhá** ábhar scoile a thaitníonn le Nuala.	• Gaeilge.	**2 mharc**
	• Matamaitic.	**2 mharc**
Cad a deir a máthair faoi Nuala agus a cuid cócaireachta?	• Nach féidir léi ubh, fiú, a bheiriú i gceart. • Nach féidir léi ubh a bheiriú. • Nach bhfuil sí go maith ag cócaireacht.	**2 mharc**

2. AN DARA CAINTEOIR

Ainm	***Aindréas Ó Colla***	
Cár rugadh Aindréas?	• Rugadh Aindréas i bPáras.	**2 mharc**
Breac síos **dhá** phointe eolais faoi athair Aindréis.	• Is múinteoir ealaíne é athair Aindréis. • Is múinteoir é.	**2 mharc**
	• Is múinteoir ealaíne sa Phobalscoil áitiúil é • Is múinteoir sa Phobalscoil é.	**2 mharc**
	• Chaith athair Aindréis fiche bliain ag obair i bPáras.	2 mharc
	• Chas sé ar mháthair Aindréis i bPáras.	2 mharc
Cén aois a bhí Aindréas nuair a tháinig sé go hÉirinn?	• Bhí sé seacht mbliana d'aois nuair a tháinig sé go hÉirinn.	**2 mharc**

CUID B

1. **FÓGRA**

(a) Cén t-ainm atá ar an iris Ghaeilge idirlín a luaitear san fhógra?

- **Nós.** **(2 mharc)**

(b) Cé mhéad a chosnaíonn síntiús bliana?

- **Cosnaíonn síntiús bliana €40.** **(2 mharc)**

(c) Luaigh **dhá** ábhar/thopaic a bhíonn ar fáil san iris.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas:

- **Cúrsaí ceoil.** **(1 mharc)**
- **Cúrsaí taistil**. **(1 mharc)**
- Cúrsaí scannán. (1 mharc)
- Cúrsaí faisin. (1 mharc)

2. **PÍOSA NUACHTA**

(a) Cén fhéile a bheidh ar siúl in Montana i mbliana?

- **Seachtain na Gaeilge**. **(2 mharc)**

(b) Luaigh **dhá** rud a mbíonn béim orthu le linn na féile.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas:

- **An teanga**. **(1 mharc)**
- **Ceol traidisiúnta**. **(1 mharc)**
- Drámaíocht. (1 mharc)
- Litríocht na hÉireann. (1 mharc)

CUID C

1. **COMHRÁ A hAON**

An Chéad Mhír

(a) Cén fáth ar chuir Brian glaoch ar Shiún?

- **Chuir Brian glaoch ar Shiún chun dul chuig seó faisin leis.** **(2 mharc)**

An Dara Mír

(b) Cén t-óstán ina mbeidh an ócáid a luaigh Brian le Siún?

- **Óstán an Rí.** **(2 mharc)**

(c) Cén t-am a shocraigh Siún bualadh le Brian?

- **Shocraigh Siún bualadh le Brian ar leath i ndiaidh a seacht.** **(2 mharc)**

2. **COMHRÁ A DÓ**

An Chéad Mhír

(a) Luaigh bua **amháin** atá ag Evanna Lynch agus Matthew Lewis, dar le Máire agus Bríd.
Luaigh ceann amháin díobh seo a leanas:

- **Bua na haisteoireachta**. **(2 mharc)**
- Bua na dathúlachta. (2 mharc)

An Dara Mír

(b) Breac síos tréith **amháin** a deir Máire atá ag Jack, buachaill nua Amanda.
Luaigh ceann amháin díobh seo a leanas:

- **Tá Jack dathúil**. **(2 mharc)**
- Is sórt amadáin é. (2 mharc)

(c) Cá mbeidh Bríd ag dul le Jack?

- **Beidh Bríd ag dul le Jack go dtí na Debs.** **(2 mharc)**

ROINN II	LÉAMHTHUISCINT	40 marc

Scríobh freagraí ROINN II i do fhreagarleabhar.

Ceist 1. Freagair **A** *agus* **B** anseo.

A (20 marc)

(i) **(a)** Cé a chuireann Seó Tallainne na hÉireann i láthair?

- Is í Gráinne Seoige a chuireann an seó i láthair. **(2 mharc)**

(b) Luaigh **dhá** chineál gníomhartha a léiríonn gur seó ilghnéitheach é Seó Tallainne na hÉireann.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas:

Is cinnte gur seó ilghnéitheach é mar glactar le:

- **Amhránaíocht ar an sean-nós.** **(1 mharc)**
- **Rince ar an sean-nós.** **(1 mharc)**
- Hip hop. (1 mharc)
- Bailéid. (1 mharc)
- Roc. (1 mharc)
- Coiméide. (1 mharc)
- Amhráin tíre. (1 mha
- Gleacaíocht. (1 mharc)
- Ceoldrámaí. (1 mharc)

(ii) **(a)** Cén aidhm atá leis na trialacha réigiúnacha?

- **Cuirtear trialacha ar siúl i ngach réigiún i rith mhí Lúnasa agus mhí Mheán Fómhair chun na hiomaitheoirí is fearr a roghnú.** **(2 mharc)**

(b) Cé a chuireann ceol sa chúlra nó frapaí ar fáil?

- **Má bhíonn gá le ceol sa chúlra nó frapaí d'aon saghas bíonn ar gach iomaitheoir iad a bhreith leis nó léi.** **(2 mharc)**

(iii) Luaigh **dhá** chúis a bhfuil lucht féachana ollmhór ag Seó Tallainne na hÉireann.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas:

- **Bíonn dianchoimhlint idir na hiomaitheoirí** **(2 mharc)**
- **Tá an clár seo bunaithe ar bhród as d'áit dúchais féin.** **(2 mharc)**
- Freastlaíonn an seó ar shean agus óg. (2 mharc)
- Is maith le daoine a bheith ag féachaint ar chláir a léiríonn mothúcháin. (2 mharc)
- Is maith le daoine dathúlacht na moltóirí agus an láithreora. (2 mharc)

(iv) (a) Luaigh mothúchán **amháin** a léirítear nuair a theipeann ar iomaitheoir dul ar aghaidh go dtí an chéad bhabhta eile.
Luaigh ceann amháin díobh seo a leanas:

- **Siltear na deora go faíoch nuair a theipeann ar iomaitheoir dul ar aghaidh.** **(2 mharc)**
- Brón. (2 mharc)
- Díomá. (2 mharc)
- Briseadh croí. (2 mharc)

(c) Luaigh **dhá thréith** a bhí ag na **Maolchiaráin**.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas:

- **Bhí an ceol traidisiúnta agus an rince ar an sean-nós go smior iontu.** **(1+1 = 2 mharc)**

(v) **(a)** Cad air a mbraitheann iomaitheoirí den chuid is mó?

- **Braitheann na hiomaitheoirí cuid mhór ar an tacaíocht áitiúil.** **(2 mharc)**

(b) Luaigh dhá chosúlacht idir Seó Tallainne na hÉireann agus comórtais a ritheann an Cumann Lúthchleas Gael.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas:

- **Tá go leor cosúlachtaí idir Seó Tallainne na hÉireann agus na comórtais a ritheann an Cumann Lúthchleas Gael. Tosaíonn Seó Tallainne na hÉireann go háitiúil agus críochnaíonn sé le Craobh na hÉireann.** **(1+1 = 2 mharc)**

B (20 marc)
Ceisteanna (iad ar cómharc)

(i) Cad iad an **dá** rud a sheolann grúpa daltaí chuig TG4 chun cur isteach ar an gcomórtas scannán?

- **Seolann grúpa daltaí cuntas gairid ar scéal an scannáin maraon le script Ghaeilge don scannán, chuig TG4.** **(2+2 = 4 mharc)**

(ii) (a) Cén áit i mBaile Átha Cliath a mbronntar na duaiseanna?

- **Bronntar na duaiseanna ar na buaiteoirí gach bliain sa Lárionad Scannán i mBaile Átha Cliath.** **(2 mharc)**

(b) Luaigh rud **amháin** a tharlaíonn ag bronnadh na nduaiseanna.

- **Taispeántar na scannáin agus fógraítear na buaiteoirí náisiúnta.** **(2 mharc)**

(iii) (a) Cá mbíonn Féile Scannán *Ciak* ar siúl?

- Bíonn Féile Scannán *Ciak* ar siúl san Iodáil. **(2 mharc)**

(b) Luaigh scoil **amháin** a ndearna TG4 scannán dá scéal anuraidh.
Is leor ainm na scoile a lua.

- Rinne TG4 scannáin de scéalta na scoileanna seo anuraidh: Pobalscoil Chaisleán Chnucha, Baile Átha Cliath; Grianán Mhuire, Baile Átha Luain, Co. na hIarmhí agus Meánscoil Chnoc na Labhrás, Luimneach. **(2 mharc)**

(iv) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Caithfidh na daltaí a bheith lárnach i gcomórtas scannán TG4.'

Alt 1 = ☑ √ **2 =** ☐ **Alt 3 =** ☐ **Alt 4 =** ☐ **(4 mharc)**

(v) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Tá seasamh idirnáisiúnta ag comórtas scannán TG4.'

Alt 1 = ☐ **Alt 2 =** ☐ **Alt 3 =** ☑ √ **Alt 4 =** ☐ **(4 mharc)**

Scríobh freagraí ROINN III i do fhreagarleabhar.
Ceist 2. Freagair **A** *agus* **B** anseo.

A (10 marc)

Turas Teanga / Freagraí

Rugadh Alex Hijmans in Heemskerk san Ísiltír i 1975.Bhog sé go Gaillimh i 1995 chun Gaeilge a fhoghlaim. **Bhain** sé an tArd-Dioplóma i gCumarsáid Fheidhmeach amach ina dhiaidh sin. **D'oibrigh** Alex le Foinse, Raidió na Gaeltachta, RTÉ agus Nuacht TG4. **Bhí** a dhráma *Aingilín* ar siúl i mBaile Átha Cliath agus i nGaillimh in 2002. Sa bhliain 2007 **Chuaigh** Alex go Meiriceá Theas. Tá eolas againn faoi seo toisc **gur scríobh** Alex leabhar nua i nGaeilge le déanaí dar teideal *Favela*.

1.	**Bhain**	**2 mharc**
2.	**D'oibrigh**	**2 mharc**
3.	**Bhí**	**2 mharc**
4.	**Chuaigh**	**2 mharc**
5.	**gur scríobh**	**2 mharc**
	gur	**1 mharc**
	scríobh	**1 mharc**

B (10 marc)

Fáilte **romhat** chuig www.feachtas.ie

Fáilte ………..………. chuig www.feachtas.ie

Tá eolas faoin eagraíocht *Feachtas* ………..………. an suíomh gréasáin seo.

Bunaíodh *Feachtas* sa bhliain (1980) ………..……….

Tá a lán daoine óga páirteach ………..………. eagraíocht seo.

Is daoine óga faoi ocht ………..………. déag d'aois atá i bh*Feachtas*.
(a) bliain (b) bhliana (c) blianta (d) mbliana

Cuireann *Feachtas* an Ghaeilge chun cinn ar fud ………..……….
(a) an tír (b) na dtíre (c) na tíre (d) na tíortha.

Fáilte romhat chuig www.feachtas.ie

1. Tá eolas faoin eagraíocht *Feachtas* **ar / ag** an suíomh gréasáin seo. **2 mharc**

2. Bunaíodh *Feachtas* sa bhliain (1980) **naoi déag ochtó / míle naoi gcéad ochtó.** **2 mharc**

3. Tá a lán daoine óga páirteach **san** / **insan** eagraíocht seo. **2 mharc**

4. Is daoine óga faoi ocht **mbliana** déag d'aois atá i bh*Feachtas*. **2 mharc**
(a) bliain (b) bhliana (c) blianta (d) mbliana.

5. Cuireann *Feachtas* an Ghaeilge chun cinn ar fud **na tíre** **2 mharc**
(a) an tír (b) na dtíre (c) na tíre (d) na tíortha.

ROINN IV	CEAPADÓIREACHT	50 MARC

Ceist 3 (50 marc)

Ní ga níos mó na leathanach go leith a scríobh.

Ábhar: 10 marc. **Gaeilge**: 40 marc. 10 + 40 = 50 marc.

An dáileadh céanna marcanna atá i gceist i ngach rogha in A, B, C agus D.

I gcás ROINN 1V bheifí ag siúl le coibhneas áirithe idir na marcanna d'ionramháil an ábhair agus na marcanna don Chumas Gaeilge.

A. AISTE

Scríobh aiste ar do rogha **ceann amháin** de na hábhair seo:

(i) An clár teilifíse is fearr liom.

(ii) Corn an Domhain sa Sacar san Afraic Theas 2010.

(iii) Cairde agus comharsana.

B. SCÉAL / EACHTRA

Freagair do rogha **ceann amháin** díobh seo:

(i) Ceap scéal a mbeadh an giota seo thíos oiriúnach mar **thús** leis:

'Bhí mo bhreithlá ann agus bheartaigh mé cóisir a bheith agam i mo theach féin, cé go raibh mo thuismitheoirí as baile…'

(ii) Déan cur síos ar eachtra a tharla duit agus tú amuigh ag siopadóireacht.

C. DÍOSPÓIREACHT / ÓRÁID

Maidir le do rogha **ceann amháin** de na rúin seo thíos, scríobh an chaint a dhéanfá i ndíospóireacht scoile ar son *nó* in aghaidh an rúin sin:

(i) 'Cuirtear an iomarca béime ar an spórt sna scoileanna.'

(ii) 'Ba cheart deireadh a chur leis an obair bhaile.'

D. ALT (do nuachtán nó d'iris)

Freagair do rogha **ceann amháin** díobh seo:

(i) Iarradh ort alt a scríobh d'iris na scoile faoi dhaoine bochta sa tír seo faoi láthair.
Scríobh **an t-alt** a chuirfeá chuig eagarthóir iris na scoile.

(ii) Tá *Foinse* ag lorg ailt a mbeidh cur síos ann ar na fadhbanna atá ag daoine óga.
Scríobh **an t-alt** a chuirfeá chuig eagarthóir an nuachtáin.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2010

GAEILGE – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR II

(90 marc)

ROINN I	PRÓS LITEARTHA	30 MARC

Ceist 1. (15 mharc)

Tá trí cheist le freagairt agus iad ar cómharc.

- **Tuiscint**: 4 mharc (2 + 2) x 3 = 12 mharc.

Buntuiscint: (i), (ii) agus (iii) = 2 + 2 x 3 = iomlán (4 x 3 = 12 mharc)
Léirthuiscint: (i), (ii) agus (iii) = 2 + 2 x 3 = iomlán (4 x 3 = 12 mharc)

- **Tuiscint**: (4 x 3) + **Gaeilge 3 mharc** = 15 mharc.

A (Buntuiscint)

(i) Luaigh **dhá** chúis a raibh 'cuma bhuartha' ar an bpríomhoide. (**Alt 2**)
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas: **(2 + 2 = 4 mharc)**

- Tharla eachtra éigin sa scoil ag an deireadh seachtaine.
- Goideadh an pictiúr a bhí ar crochadh ar chúlbhalla halla na scoile le níos mó ná céad bliain.
- Bhí an príomhoide an-bhuartha gur goideadh ceann de na pictiúir ba luachmhaire ar domhan.

(ii) Luaigh **dhá** rud a thug gach duine faoi deara nuair a d'iompaigh siad thart. (**Alt 3**)
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas: **(2 + 2 = 4 mharc)**

- **Bhí marc dronuilleogach san áit a raibh an phéint ar dhath níos éadroime ná an chuid eile den bhalla.**
- **Bhí sé soiléir go mbíodh rud éigin ar crochadh ansin le tamall fada de bhlianta.**

(iii) Bhí **dhá** thuairim ann maidir le scéal an phríomhoide.
Breac síos an **dá** thuairim sin. (**Alt 6**)
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas: **(2 + 2 = 4 mharc)**

- **Nuair a bhris an scéal an tráthnóna sin, cheap idir mhúinteoirí, dhaltaí agus thuismitheoirí go raibh an príomhoide ag déanamh cnocáin de chnapán.**
- **Bhí sé soiléir do gach duine nach raibh sa phictiúr a bhí ar crochadh i halla na scoile ach cóip amaitéarach den phictiúr cáiliúil, *An Mona Lisa*?**
- Seans gur chóip bhréagach de a thug Perugia ar ais!
- Seans go raibh *An Mona Lisa* ceart ar crochadh i halla Scoil an Chnoic ó shin i leith, gan fhios don saol!

B (Léirthuiscint Ghinearálta)

(i) '*Fear crua a bhí sa phríomhoide.*'
An léiríonn an príomhoide na tréithe sin sa sliocht seo? Is leor dhá phointe eolais a lua.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas: **(2 + 2 = 4 mharc)**

Léiríonn an príomhoide gur fear crua a bhí ann:

- **Mar chloisfeá biorán ag titim.**
- **Mar chuir sé deireadh le himeachtaí i ndiaidh am scoile.**
- Mar d'iarr sé ar na scoláirí, dul caol díreach abhaile i ndiaidh am scoile gach lá as sin amach.
- Mar d'ordaigh sé dóibh dul chuig a seomraí ranga.
- Mar dúirt sé go raibh oideachas le cur orthu.
- Nuair a chuir múinteoir ceist air faoi bhriseadh isteach, labhair sé go grod.
- Bhí fearg ina ghlór.
- Bhog sé go mífhoighneach ó chos go cos.

Nó

Ní raibh an príomhoide ina fhear crua. Tá a lán fianaise sa sliocht.

- **Mar sheas an príomhoide, an tUasal Mac an tSionnaigh, ar an ardán, a cheann faoi agus gan húm ná hám as ar feadh i bhfad.**
- **Mar bhí cuma bhuartha air.**
- Mar thosaigh sé ag féachaint ó thaobh go taobh.
- Mar bhí an chuma ar an bpríomhoide faoin am seo gur mhaith leis imeacht de rith as an áit
- Mar d'fhan sé mar a raibh sé agus é fós ag féachaint ó thaobh go taobh.

(ii) Luaigh **dhá** phointe eolais a léiríonn an t-atmaisféar míchompordach a bhí sa halla scoile.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas: **(2 + 2 = 4 mharc)**

- **Sheas an príomhoide, an tUasal Mac an tSionnaigh, ar an ardán, a cheann faoi agus gan focal as ar feadh i bhfad.**
- **Fear crua a bhí sa phríomhoide, ach an lá áirithe seo bhí cuma chráite air.**
- D'fhéach sé ó thaobh go taobh.
- Bhí na páistí agus na múinteoirí míshuaimhneach.
- Chloifeá biorán ag titim.
- Bhí monabhar cainte le cloisteáil i measc scoláirí agus múinteoirí na scoile.
- Bhí an chosúlacht ar an bpríomhoide faoin am seo gur mhaith leis rith as an áit.
- Bhí fearg le brath ina ghlór.
- Mar bhí sé ag bogadh go mífhoighneach ó chos go cos.
- Mar fágadh gach duine ina thost.
- Mar ní raibh sé soiléir cén fáth go raibh an cás chomh dáirire.

(iii) An dóigh leat go bhfuil críoch an scéil anseo sásúil? Is leor **dhá** chúis a lua i do fhreagra.
Luaigh dhá cheann díobh seo a leanas: **(2 + 2 = 4 mharc)**

- Tá mar…..
- Tá mar…..

Nó

- Níl mar…..
- Níl mar…..

Nó

- Tá mar…..
- Níl mar…..

Ceist 2. Freagair **A** *nó* **B** anseo. Ní gá níos mó ná **leathleathanach** a scríobh. **(15 mharc)**

A (i) *agus* **B (i)**

Teideal an tsaothair = 1 mharc
Ainm an údair = 1 mharc

A (ii) *agus* **B (ii)** **Ábhar**: 5 mharc; **Gaeilge**: 8 marc

A *nó* B: 1 + 1 + 5 + 8 = 15 mharc

A

(i) Ainmnigh gearrscéal Gaeilge *nó* úrscéal Gaeilge *nó* dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an cineál céanna *ábhair* i gceist ann is atá sa sliocht i g**Ceist 1**.

Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.

(ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa saothar sin faoin gcineál sin *ábhair*.

nó

Déan comparáid **ghairid** idir a bhfuil sa sliocht i g**Ceist 1** faoin *ábhar* úd agus a bhfuil faoin *ábhar* céanna sa saothar atá ainmnithe agat.

B

(i) Maidir le do rogha **ceann amháin** de *na hábhair* seo a leanas, ainmnigh gearrscéal Gaeilge *nó* úrscéal Gaeilge *nó* dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil *an t-ábhar* sin i gceist ann.

Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.

(a) Cúrsaí Spóirt (b) An Dúlra (c) Saol na Scoile

(d) An Saol faoin Tuath (e) Saol na Cathrach (f) Taisteal

(ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa saothar sin faoin *ábhar* atá roghnaithe agat.

Nóta: I gcás **A** *nó* **B** thuas, tá cead agat dráma Gaeilge a ainmniú ar ghlac tú páirt ann le linn do chúrsa.

Ceist 3. (15 mharc)

Léigh an dá dhán thíos agus freagair **trí cinn** de na ceisteanna a ghabhann leo.
Ní mór **ceist amháin** a roghnú as **A** agus **ceist amháin** a roghnú as **B**.
Is féidir an **tríú ceist** a roghnú as **A** *nó* as **B**. Ní gá níos mó ná **leathanach** a scríobh.
Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.

Tá trí cheist le freagairt agus iad ar cómharc.

- **Tuiscint**: 4 mharc (4 x 3) = 12 mharc.

Buntuiscint: (i) = 4 mharc
(ii) agus (iii) = 2 + 2 x 2 = iomlán (4 x 2 = 8 marc)
(i), (ii) agus (iii) = iomlán (12 mharc)

Léirthuiscint: (i) = 4 mharc
(ii) agus (iii) = 2 + 2 x 2 = (8 mharc)
(i), (ii) agus (iii) = iomlán (12 mharc)

- **Tuiscint**: (4 x 3) + **Gaeilge 3 mharc** = 15 mharc.

A (Buntuiscint)

(i) Mínigh i d'fhocail féin a bhfuil i gceist sna **línte 9 – 12** sa dán *Daonáireamh 1911*.

- **Labhair sin-seanmháthair an fhile Gaeilge.**
  Bríd Ní Dhuibhir ab ainm di. Bhí sí ina cónaí i nGleann Dá Locha.
  Ní raibh an bhean bhocht ábalta léamh ná scríobh.
  D'oibrigh sí ó mhaidin go hoíche. **(4 mharc)**

(ii) (a) Cén áit ar rug Púdailín an bua iontach leis? (*An Púdal Béal Dorais*)

Bhí bua iontach aige i gCrufts. **(2 mharc)**

(b) Luaigh gradam **amháin** a bronnadh ar Phúdáilín. (*An Púdal Béal Dorais*)
Luaigh ceann amháin díobh seo a leanas:

- **Bronnadh saoirse na cathrach air.** **(2 mharc)**
- Litir ghairdis ón bPáirc.

(iii) (a) Luaigh rud **amháin** a thóg Muiris Ó Gormáin atá luaite sa dán *Daonáireamh 1911*.
Luaigh ceann amháin díobh seo a leanas:

- **Thóg sé séipéal.** **(2 mharc)**
- Thóg se ballaí cloch.

(b) Cén fáth a bhfuil Éireannaigh bródúil as bua Phúdailín? (*An Púdal Béal Dorais*)

- **Fuair sé an bua ar mhadraí móra an tsaoil.** **(2 mharc)**

B (Léirthuiscint)

(i) Tá *díomá* nó *brón* léirithe sa véarsa deireanach sa dá dhán. I gcás dáin **amháin**, déan cur síos i do fhocail féin ar an gcaoi a gcuireann an file an *díomá* nó *an brón* os ár gcomhair.
Luaigh mothúchán amháin agus dean dean forbairt:

An Púdal Béal Dorais

- **Tá díomá ar an bhfile mar ní raibh saoirse ag an bpúdal.** **(4 mharc)**
- Ní raibh cead ag an bpúdal meascadh lena chompánaigh. (4 mharc)
- Ní raibh cead ag an bpúdal meascadh lena chairde (4 mharc)
- Ní raibh cead ag an bpúdal meascadh le maidríní na sráide. (4 mharc)
- Is créatúirín an madra. (4 mharc)

Daonáireamh 1911

- **Tá díomá ar an bhfile mar ní raibh gairmeacha beatha ag na mná.** **(4 mharc)**
- Bhí mná céile, iníonacha agus cailíní aimsire gan stádas, gan chéim, gan éirí in airde. (4 mharc)
- Bhí na mná ar an runga ab ísle den dréimire. (4 mharc)
- Ní raibh léamh ná scríobh ag an gcréatúirín. (4 mharc)
- Tá díomá ar an bhfile. Ba chainteoir Ghaeilge í a sin-seanmháthair agus bhí an ré sin thart. (4 mharc)
- Ní raibh a sin-seanmháthair ábalta léamh ná scríobh. (4 mharc)
- Bhí a sin-seanmháthair ag obair ó dhubh go dubh. (4 mharc)

(ii) I gcás ceann **amháin** den dá dhán, déan cur síos ar an saghas duine é an file a chum an dán, dar leat. Is leor **dhá phointe** eolais a lua. **(2 + 2 = 4 mharc)**

An Púdal Béal Dorais

- **Duine goilliúnach. Tá trua aige don phúdal. Tuigeann sé nach bhfuil saoirse ag an bpúdal.**
- Duine le suim in ainmhithe. Tá trua aige don phúdal. Tuigeann sé nach bhfuil saoirse ag an bpúdal.
- Duine searbhasach. Tá sé ag magadh faoi úinéirí peataí. Tá a lán áibhéile sa dán. Is aoir é an dán seo.

Daonáireamh 1911

- Duine le suim sa chultúr. Tá díomá ar an bhfile. Ba chainteoir Ghaeilge í a sin-seanmháthair agus bhí an ré sin thart.
- Duine a bhfuil suim aici san óige. Caitheann an file roinnt ama ag caint lena gariníon. Téann sí siar sa stair.
- Duine a bhfuil suim aici sna seantraidisiúin. Luaigh sí saor cloiche. Ní raibh aon ghairm ag na mná.
- Duine a bhfuil comhbhá aici leis na mná. Ní raibh gairm bheatha ag na mná. Bhí siad ar an runga ab ísle den dréimire.

(iii) Cé acu ceann den dá dhán is fearr a thaitin leat? Luaigh **dhá** chúis le do fhreagra. **(2 + 2 = 4 mharc)**

An Púdal Béal Dorais

- Thaitin an dán seo liom mar….
- Thaitin an dán seo liom mar….

Daonáireamh 1911

- Thaitin an dán seo liom mar….
- Thaitin an dán seo liom mar….

Ceist 4. Freagair **A** *nó* **B** anseo. (Ní gá níos mó ná **leathleathanach** a scríobh.) **(15 mharc)**

A (i) *agus* **B (i)**

Teideal an dáin	=	1 mharc
Ainm an fhile	=	1 mharc

A (ii) *agus* **B (ii)**

- **Ábhar**: 5 mharc
- **Gaeilge**: 8 marc

A *nó* **B** : 1 + 1 + 5 + 8 = 15 mharc.

A

(i) Ainmnigh dán Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an cineál céanna *ábhair* i gceist ann is atá i do rogha **ceann amháin** den dá dhán i g**Ceist 1** thuas.

<u>Ní mór teideal an dáin sin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.</u>

(ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil faoin gcineál sin *ábhair* sa dán atá ainmnithe agat agus ar an gcaoi a gcuireann an file an t-ábhar sin os ár gcomhair.

nó

Déan comparáid **ghairid** idir a bhfuil faoin *ábhar* úd sa dán atá roghnaithe agat as **Ceist 1** agus a bhfuil faoin *ábha*r céanna sa dán atá ainmnithe agat.

A (i) agus (ii)

B

(i) Ainmnigh dán Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil do rogha **ceann amháin** de *na saghsanna daoine* seo thíos i gceist ann.

<u>Ní mór teideal an dáin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.</u>

(a) Duine cáiliúil	(b) Duine áthasach	(c) Duine brónach
(d) Duine feargach	(e) Duine i ngrá	(f) Duine uaigneach

(ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa dán sin faoin *saghas duine* atá roghnaithe agat agus ar an gcaoi a gcuireann an file *an saghas duine* sin os ár gcomhair.

ROINN III	LITIR	30 MARC

Ceist 5. Freagair **A** *nó* **B** *nó* **C** anseo. (Ní gá níos mó ná **leathleathanach** a scríobh.)

Ceist 5

Tá **A, B** agus **C** ar cómharc.

- **Foirmlí**: 3 mharc
- **Ábhar**: 10 mharc
- **Gaeilge**: 17 marc

3+10 + 17 = 30 marc.

Treoracha maidir le dáileadh marcanna:

1. **Na Foirmlí Ceiliúrtha:**

Seoladh:	1 mharc
Beannú:	1 mharc
Críoch:	1 mharc

2. Tabhair faoi deara go bhfuil cúig thasc le comhlíonadh i ngach cás. Léigh an litir ó thús deireadh agus breac síos P1, P2, P3, P4, P5 ar an litir féin ag freagairt do na tascanna éagsúla atá le comhlíonadh. Is mar seo a dhéantar an mharcáil ansin:

3.

	Eolas	**Gaeilge**
Na cúig thasc comhlíonta	Marc **as** 10	Marc **as** 17
Ceithre thasc comhlíonta	Marc **as** 8	Marc **as** 14
Trí thasc comhlíonta	Marc **as** 6	Marc **as** 11
Dhá thasc comhlíonta	Marc **as** 4	Marc **as** 8
Tasc amháin comhlíonta	Marc **as** 2	Marc **as** 5

5. Litreacha neamhfhoirmeálata is ea **A** agus **B**. [Beannú; Críoch]

Litir fhoirmeálta is ea **C**. [Beannú; Críoch]

A

Ceapadh príomhoide nua i do scoil féin le déanaí. Scríobh **litir** chuig do chara ag insint dó/di faoi.

I do litir luaigh

- **dhá** phointe eolais faoin bpríomhoide nua
- **dhá** phointe eolais faoin bpríomhoide deireanach
- pointe **amháin** eile faoi ról an phríomhoide.

B

Tá tú ar do laethanta saoire i dtír iasachta. Scríobh **litir** chuig do chara ag insint dó/di faoin tír ina bhfuil tú.

I do litir luaigh

- **dhá** phointe eolais i dtaobh na tíre ina bhfuil tú
- **dhá** phointe eolais i dtaobh na rudaí atá déanta agat ó shroich tú an tír ina bhfuil tú
- pointe **amháin** eile faoi rud éigin nár thaitin leat faoin tír ina bhfuil tú.

C

Léigh tú alt i nuachtán faoin ábhar: **'Tá sé in am deireadh a chur leis an Teastas Sóisearach.'** Scríobh **litir** chuig eagarthóir an nuachtáin i dtaobh an ailt sin.

I do litir luaigh

- **dhá** mhórphointe a bhí san alt ar an ábhar
- **dhá** thuairim eile uait féin ar an ábhar
- pointe **amháin** eile faoin alt.